

İLETİŞİM FAKÜLTESİ MEZUNLARI-YEREL BASIN İLİŞKİSİ: ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ

Gülsemin MISIRLI

ÖZ

Bu makalenin konusunu, iletişim fakültesi mezunları ile Erzurum yerel basınının birbirleriyle olan ilişkisi oluşturmaktadır. İletişim fakültelerinin son zamanlarda gereğinden fazla mezun vermeye başlaması ile ortaya çıkan istihdam sorunu yerel basının da kalifiye eleman sıkıntısı hala çözülemeyen iki sorundur. Böyle bir çalışma yapılmasının temel amacı, Erzurum’da bulunan iletişim fakültesinin Erzurum yerel basınına etkilerini ortaya koymak ve iletişim fakültesi mezunlarının yerel basındaki konumlarını sorgulamaktır. Çalışmada, ilk önce yerel basına ve yerel basının kalifiye eleman sorununa dikkat çekilmiş, daha sonra kısaca iletişim fakültelerinin istihdam sıkıntısı üzerinde durulmuştur. Çalışmanın araştırma bölümünde Erzurum’da günlük yayın yapan gazetelerin (Pusulula, Milletın Sesi, Günebakış, Yenigün) yetkilileri ve bu gazetelerde çalışan iletişim fakültesi mezunları ve ayrıca iletişim akademisyenleri ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Yapılan görüşmeler ışığında, Erzurum yerel basınının iletişim fakültesi mezunu eleman sıkıntısı yaşadığı buna karşın iletişim fakültesi mezunlarının yerel basına sıcak bakmadığı gözlemlenmiştir. Görüşmelerden çıkan sonuçlar dikkate alınarak bazı çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erzurum Yerel Basını, İletişim Fakültesi Mezunları, Kalifiye Eleman Sıkıntısı, İstihdam

THE RELATIONS OF GRADUATES OF THE COMMUNICATION FACULTY AND THE LOCAL PRESS: ERZURUM CITY EXAMPLE

ABSTRACT

The subject of this article is to establish a relationship between the graduates of the communication faculty and Erzurum local press. The employment problem that has emerged with the fact that the communication faculties have recently began to graduate more than the need of the sector and the shortage of the qualified staff in the local press are two problems that cannot be still solved. The main purpose of such a study is to show the effects of the communication faculty in Erzurum on the local press of Erzurum and to question the positions of the graduates of the communication faculty in the local press. In the study, firstly, attention was paid to the local press and the problem of qualified staff of the local press and then briefly focused on the employment problem of the communication faculties. In the research section of the study, detailed interviews were made with the officials of daily newspapers in Erzurum and graduates of the faculty of communication working in these newspapers and communication academics. In the light of the interviews, it was observed that the Erzurum local press had a faculty shortage of communication faculty members, but the communication faculty graduates did not favor the local press. By taking into consideration the results of the interviews, some solution suggestions have been made for some problems.

Keywords: The Local Press of Erzurum, Graduates of The Communication Faculty, The Problem of Qualified Staff, Employment

· 100/2000 YÖK Doktora Burslu Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, gulseminmisirli60@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8103-8462.

Makale Geliş Tarihi: 09.03.2020

Makale Kabul Tarihi: 25.03.2020.

GİRİŞ

Gazeteciliğin her geçen gün değişmesi, yeni beceriler gerektiren bir meslek haline gelmesi, bunun yanı sıra reklamcılık ve halkla ilişkiler gibi sektörlerin kurumsallaşması gibi gelişmeler iletişim eğitimini de etkilemektedir. Yeni iletişim teknolojileriyle birlikte icra alanı gitgide genişleyen bir mesleki pratik olan gazetecilik eğitiminin nasıl olması gerektiği ayrı bir tartışma konusu iken, sayıları giderek artan iletişim fakültelerinin neden olduğu istihdam sorunları da artmaktadır (Uzun, 2007: 118). Ülkemizde köklü bir geçmişi olan gazetecilik eğitimi bugün hiç olmadığı kadar tartışılmaktadır. Birçok köşe yazarı iletişim fakültelerinin menfi durumunu köşesine taşımakta ve iletişim fakültelerinin kapatılmasını açıkça dile getirebilmektedir. Ya da iletişim fakültelerinden mezun olanların başka sektörlerde iş araması önerilmektedir.

Yerel basın demokratik bir yaşam için hayati önem taşımaktadır. Ancak bugün manzaraya bakıldığında, küresel süreçler karşısında yerel basının ciddi biçimde gerilediğini söylemek yanlış olmasa gerekir. Yerel basının daha çok sanayisi gelişmiş bölgelerde değer kazanması da ayrıca bir soru işaretidir. Özellikle ekonomisi gelişmeyen bölgelerde yerel basının artık can çekişiyor olması, Türkiye'nin demokratik yaşamı için büyük tehlike arz etmektedir. Yerel basının en büyük sıkıntılarının biri kalifiye elemandır. Bu noktada eleman eksikliği ve mevcut elemanların büyük bir kısmının nitelikli olmaması gibi sebepler yerel basının içerik açısından zayıf olmasına neden olmaktadır (Kurtbaş, vd. 2009: 23).

Her geçen gün sayıları artan iletişim fakültelerinin amacı sektörde kaliteyi artırmaktır. Bu bağlamda iletişim fakültesi mezunlarının yerel basın ile olan ilişkileri oldukça önemlidir. Konuyla ilgili literatür tarandığında yerel basında kalifiye eleman sorunu ele alan (Karaduman, 2017; Altun, 2005); iletişim fakültesi mezunlarının istihdam sorununa değinen (Uzun, 2007; Büyükbaykal ve Büyükbaykal, 2018); iletişim fakültesi ve yerel basın ilişkisini inceleyen (Erdem Kaya, 2007); çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışma ise iletişim fakültesi ve yerel basın ilişkisini Erzurum örneğinde tartışmaktadır. Erzurum'da yerel basın Osmanlı Döneminden beri son derece aktif olagelmıştır. Anadolu'da ilk Türkçe gazetenin yayımlandığı yer olan Erzurum, iletişim teknolojilerindeki gelişimi ve dönüşümü takip etmesinden dolayı gazetecilik faaliyetleri günümüzde de yoğun bir şekilde devam etmektedir (Işık ve Eşitti, 2014: 53). Erzurum yerel basınında daha önce böyle bir çalışmanın yapılmamış olması konuyu özgün kılmakta; çalışma bu açıdan önem kazanmaktadır. Çalışmada, Erzurum'da bir iletişim fakültesinin varlığının yerel basın sektörünün istihdam politikalarına etki edip etmediği, etki etmiş ise nasıl etkilediği, sektörde istihdam edilen iletişim fakültesi mezunlarının yerel basının istihdam politikalarını nasıl değerlendirdikleri temel sorularına yanıt aranmaya çalışılmıştır.

1. YEREL BASIN KAVRAMI VE ÖNEMİ

Basın demokratik toplumlarda yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet sayılmaktadır. Bunun yanı sıra toplumla devlet arasındaki ilişkileri düzenleyerek kamu görevi yapmaktadır (Perin, 1974: 12). Yerel ve yaygın olmak üzere ikiye ayrılan basının temel amacı, bireyi bilgilendirmek ve haberdar etmektir. Ancak yerel basın yaygın basına göre daha kısıtlı olanaklar ile bu sorumluluğunu yerine getirmektedir.

Yerel basın, yurdun pek çok yerinde günlük, haftalık veya daha uzun aralıklarla yayımlanan, yayımlandığı yöreye ait haberleri veren ve halkın sorunlarını dile getiren yazılı basın organlarıdır (Ünal, 1996: 1068). Girgin'e göre yerel basın, "yalnızca belirli bir bölgede yayımlanan ve okunan, ulusal haberlerden farklı olarak, yerel haberlerin ve konuların yer aldığı gazeteler" ya da "genel olarak bir kasaba ya da kentte yaşayan insanları ilgilendiren haberlerin yer aldığı ve o kentte yayımlanan gazete olarak da nitelendirilmektedir" (2001: 160).

Literatürde yerel basın için farklı tanımlamalar yapılmaktadır. Bu tanımlardan hareketle yerel basın hakkında şu tür genelleyici ifadelere varmak mümkündür:

- a) Yerel basın hem içerik hem dağıtım yönünden belirli bir bölgeyle sınırlıdır.
- b) Yerel basın seslendikleri bölge ile sınır kalmıştır ve daha dar bir okuyucu kitlesine seslenmektedir.
- c) Yerel basının okuyucu kitlesi yaygın basına göre daha türdeş bir yapı göstermektedir.
- d) Stratejileri ve yayın alanları bakımından yerel gazeteler okuyucuya daha sıcak gelmektedir. Çünkü ele alınan haberler bilindik, yakın çevre ile ilgilidir.
- e) İnsanın hem kendi sorunlarıyla yüzleşebilmesi hem de kendinden söz edebilmesi açısından yerel basın daha ilgi çekicidir.
- f) Yayınlandığı bölgeyle ilgili konulara daha fazla öncelik verebilmektedir (Kurşun, 2007: 378).

Yerel kamuoyunun oluşumuna katkı sağlayan yerel basın verdiği bilgilerle eğitmek, eğlendirmek hatta moral kaynağı olmak gibi görevleri yerine getirmekte ayrıca toplumda sorumluluk bilincini artırmaktadır.

Yerel basın, yerel sorunları en küçük ayrıntılarına kadar dile getirebilmekte; bölgede yaşayanları mümkün olduğunca haberdar etme işlevini üstlenebilmektedir. Yerel basın bölge halkının toplu sesi olabilmekte, devlet ve vatandaş arasında ilişki kurarak sorunların kamuoyu ve yetkililere iletilmesinde baskın rol oynayabilmektedir (Şeker, 2007: 62). Mustafa Kemal Atatürk'ün milli mücadele yıllarında 'fazilet adaları' olarak tanımladığı yerel basının Türkiye tarihi

açısından önemli bir yeri vardır.¹ Yerel basın, haberleşme işlevini gördüğü kadar mücadelenin ruhunu ve direncini de yansıtmıştır. Bu sebeple ülkemizde yerel basın Anadolu Basını olarak anılmaktadır (Girgin, 1997: 39).

Yerel basının toplum hayatı için ne kadar önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Yakın çevreye ilişkin daha kapsamlı bilgi taşıyan yerel basının önemi, gelişmiş ülkelerde daha fazladır. Bu ülkelerde ilk önce yerel gazeteler okunmaktadır. Çünkü yerel gazeteler o toplumda yaşayan insanların gerçek sesi durumundadır (Gezgin, 2007:177). Gerçekten de bir bölge için kritik ölçüde değer taşıyan sorun, ulusal basın için iç sayfa haberlerinde bile kullanılmaya değer görülmezken o bölgenin basını için oldukça önemli bir haber değeri taşıyabilmektedir. Zaten yerel basının asıl önemi de burada ortaya çıkmaktadır.

Yerel basının tüm bu işlevleri göz önüne alındığında, yerel basın yaygın basına göre daha farklı bir kimlik kazanmaktadır. Genel haberlerin yanında bölge haberlerinin de yayınlanması, o bölgenin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Yaşadığı bölgedeki olaylar ve gelişmeler hakkında bilgilenen birey, bu sorunlara karşı daha fazla sorumluluk kazanmaktadır. Dolayısıyla bu bilinç sorunların çözümünde birlik, ortak amaç ve dayanışmayı doğurmaktadır. Şüphesiz bu olgular da o bölgenin gelişimi konusunda önemli katkılar sağlayacaktır. Özellikle gelişmişliğin ülke genelinde dengesiz bir dağılım gösterdiği ülkelerde yerel basın önemli roller üstlenmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde yerel basın ülkemiz için de son derece önemlidir (Gezgin, 2007: 178).

2. YEREL BASINDA KALİFİYE ELEMAN SIKINTISI

Yerel basın bölgenin sorunlarını gündeme getirmede büyük rol üstlenmektedir. Bu anlamda iyi bir yerel basın kadrosu iyi bir yerel basının temelini oluşturmaktadır. Yerel basının kadrosu, yerel basını yönenin en etkin ya da en etkisiz iletişim kurumu haline getirmede, ileriye taşımada ve yerel basına nitelik kazandırmada önemli rol oynamaktadır (Vural, 1999:142). Kısacası, yerel basının kadrosu ne kadar güçlü ise yerel basının kendisi de o kadar güçlü olmaktadır.

Kayacan, gazetede çalışan personelin eğitim seviyesinin, gazetenin niteliğini ve kalitesini etkilemekte önemli bir rolü olduğunu belirtmekte, eğitim düzeyi düşük elemanlar çalıştıran gazetelerin dizgi, baskı ve başlık hataları ile dolu olarak yayımlandığını ve bunun hemen dikkat çektiğini vurgulamaktadır (1996: 303). Yerel basındaki çalışanlar personel sayısının eksikliğinden dolayı çalıştıkları gazetenin sadece muhabirliğini değil, sayfa sekreterliğini ve yerine göre yazı işleri müdürlüğünü de yapabilmekte, hatta gazetenin dağıtım ve basımı gibi işleri ile de ilgilenmektedir (Nalcıoğlu, 2007: 200). Daha da ileri gitmek gerekirse, gazetede

¹ Dönemin en önemli gazeteleri Hakimiyet-i Milliye ve İrade-i Milliyedir (Girgin, 1997:39).

yemek yapan, çay demleyen hatta temizlik yapan gazetecilere de rastlamak mümkündür.

Yerel basında, ücretlerin geçim sağlayacak düzeye ulaşmaması basın çalışanlarının ikinci bir iş yapmasına, hatta gazeteciliği ikinci iş olarak yapmasına neden olmaktadır. Bu durum yerel basın çalışanlarının profesyonelleşmesine engel olmaktadır. I. Anadolu Basın- Yayın Kurultayı'nda (1996: 173) hazırlanan rapordaki şu ifadeler bu soruna işaret etmektedir:

Küçük yerleşim alanlarında 'gerçek anlamıyla gazetecilik' diye bir mesleğin olduğunu söyleyebilmek çok zordur. Gerçek anlamıyla derken, asıl geçim kaynağının böyle bir etkinlik olmasını kastediyoruz. Yerel düzeyde gazetecilik etkinliğinin, genelde ikincil bir etkinlik olmasını olağan karşılamak gerekir. Çünkü söz konusu yerleşim alanlarında bu iş, gelir sağlayıcı bir etkinlik olmaktan çok, asıl etkinliklerden sağlanan gelirden tüketen bir iştir. Kısacası yerel basın profesyonel değil amatör bir nitelik taşımaktadır.

Öte yandan, gazetelerde çalıştırılması gereken asgari kadrolar vardır. Bu nedenle de resmi ilan alabilmek için asgari kadro zorunluluğunun yerine getirilebilmesi niyetiyle, fiilen gazetecilik yapmayan, teknik servis elemanlarının, gazete sahibinin, aile bireylerinin, eşin, dostun, kadroya alındığı ve "naylon kadro" diye adlandırdığımız durum ortaya çıkmaktadır. Profesyonel kadro eksikliği de içerik ve baskı kalitesine yansımakta, gazeteler biçim ve içerik açısından donanımsız, bölge halkının toplumsal, kültürel ve birçok ihtiyacını karşılayamayan, yine bölge halkının sorunlarını sergilemekten uzak görünümündedirler. Söz konusu sorunları düzeltebilmek için eğitilmiş, vizyon sahibi gazetecilere ihtiyaç duyulmaktadır (Aksoy, 2010: 75). Oysa bugün işin eğitimini almış iletişim fakültesi mezunları da gazetelerde 'çalışıyormuş' gibi görünmekte, sigortası işlemekte ancak fiili olarak çalışmamaktadırlar. İletişim fakültesi mezunu çalıştırmanın teşviki sebebiyle diplomaları kullanılmakta ancak kendileri aktif olarak gazetecilik yapmamaktadır.

3. TÜRKİYE'DE İLETİŞİM FAKÜLTESİ MEZUNLARININ İSTİHDAMI SORUNU

İletişim eğitimi, gazetecilik eğitimi biçiminde ilk olarak 1908'de ABD'de Missouri Üniversitesi'nde başlamıştır. 20. yüzyılın ortalarına gelindiğinde, ABD'de profesyonel düzeyde eğitim veren gazetecilik okulu sayısı 100'e ulaşmıştır. 1970-1990 yılları arasında iletişim mezunlarının sayısı yüzde 35 oranında artış göstermiştir (Uzun, 2007:120). Ülkemizde ise, gazetecilik eğitime duyulan ihtiyaç ilk kez, 1920'li yıllarda Ahmet Rasim tarafından dile getirilmiştir. Gazetecilik eğitiminin başlatılması için ilk girişim bu görüşlerin açıklanmasından

yaklaşık 25 yıl sonra Müderris Fehmi Yahya tarafından İstanbul Özel Gazetecilik Okulu'nun kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Kalıcı sonuç veren ilk girişim ise Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sedat Simavi'nin İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'ne bir yazı göndererek, Üniversite bünyesinde gazetecilik eğitimini uygulayacak bir enstitünün kurulmasını istemesiyle gerçekleşmiştir (Topuz, 2003: 375). Buna bağlı olarak 1950'de İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik Enstitüsü eğitime kapılarını açmış, bunu 1965'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu takip etmiştir (Tokgöz, 2003: 17- 18). Böylece gazetecilik eğitimi ayrı bir ivme kazanmıştır. Eski dönemlerde ortaokuldan, liseden ayrılanların basında iş bulabilmelerine rağmen, gazetecilik sağlam bir meslek olma yoluna girmiştir ve yükseköğrenim görmüş olanlar gazetelerde çoğunluğu sağlamışlardır (Topuz, 2003: 239). Gazetecilik eğitimi biçiminde başlayan bu süreç medyanın oluşması ve akademik teşkilatlar çerçevesinde bölümlere ayrılarak, devlet, vakıf ve Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) sınav sistemiyle öğrenci kabul eden diğer ülkelerin üniversitelerindeki iletişim fakültelerinde ve meslek okullarında devam etmiştir (Yıldırım, 2012: 440).

Günümüze geldiğinde ise, iletişim eğitimi veren üniversite sayısı 65 olmuştur. Bu üniversitelerin 41'i kamu, 24'ü ise özel üniversitesidir. Ayrıca Türkiye dışında Yüksek Öğretim Kurumu'nun onay verdiği iletişim eğitimi veren 7 üniversite daha bulunmaktadır. Bunlar da eklenince toplam sayı 71'e ulaşmaktadır (TUHİD, 10. 12. 2019). İletişim fakültelerinde 14 bin 408 kontenjan bulunmakta ve bu fakülteler her yıl binlerce mezun vermektedir (Karatabanoğlu, 2018). Günümüzde iletişim eğitimi sadece iletişim fakültelerinde değil iletişim dışındaki fakültelerde de verilmektedir.² Bu durum dikkate alındığında iletişim eğitimi almış kişi sayısının görünenden daha fazla olduğu aşikârdır.

İletişim fakülteleri teorik eğitimin yanı sıra pratik eğitim veren akademik birimlerdir. Bu fakülteler her bakımdan donanımlı ve birikimli öğrenci yetiştirmeyi amaç edinmişlerdir. İletişim fakülteleri gazetecilik, halkla ilişkiler, radyo, sinema ve televizyon gibi gelenekselleşmiş bölümlerden oluşmaktadır. Son dönemlerde yenilikleri takip edebilmek adına görsel iletişim tasarımı, reklamcılık, yeni medya, dijital oyun tasarımı gibi yeni bölümler de eklenmiştir (Büyükbaykal ve Büyükbaykal, 2018: 326). Artan bölümler ve fakülte sayılarına paralel olarak mezun sayısı da artmıştır. Buna karşın medya sektöründeki istihdam artmamıştır. İletişim fakültelerinden mezun olan öğrencilerin büyük bir bölümü, medya sektörü dışındaki alternatiflere yönelmektedir. Avukatlık, doktorluk, eczacılık gibi meslekleri yapabilmek için ilgili fakülteden mezun olmak şarttır. Ancak medya sektöründe çalışanların ne iletişim eğitimi alması ne de diploması olması şart değildir. Hemen her kesimden insanın medya sektöründe varlık gösterebileceği

² Bunlar; Güzel Sanatlar Fakültesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi; Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi; Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi; İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi; Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakülteleridir (ÖSYM, 2019).

gerçeği bu işin eğitimini alan ve karşılığında iş bulamayan mezunların motivasyonunu düşürmektedir (Korkmaz, 2012: 10).

İletişim fakülteleri ve onlara ayrılan kontenjan sayısı her geçen gün artarken, medya sektöründe tekelleşme olgusu da hız kesmemiştir. Yeni kuşak medya sahipleri şirket geçmişleri ve işletmecilik yöntemlerine dair geçmiş deneyimlerini kullanarak küçük gazete şirketlerini büyük medya gruplarına dönüştürmeyi başarmışlardır (Erdem, 2007: 226). Diğer gazetelerden pahalı muhabir ya da köşe yazarı transfer etmeden, haberleri ait oldukları gazete grubunun ortak ‘haber havuz’ undan ve haber ajanslarından alarak ayrıca bir yatırım gerektirmeden bunları çok ucuza mal edebilmektedirler (Yılmaz, 2015:207). Holdingleşme ve tekelleşmenin ürünü olan gazetelerin kendi ‘gazeteci kadrosu’ da bulunmamaktadır. Bunlar sadece teknik imkânları değil gazetecileri de birlikte kullanmaya başlamışlardır. Dolayısıyla bu gazeteler eleman ihtiyacı duymamakta ve iletişim fakültelerine istihdam olanağı sağlayacak kapılardan biri daha böyle kapanmaktadır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda biz iletişimcilerin istihdam sorunu ile kaçınılmaz olarak yüzleşmesi ve yeni istihdam olanakları keşfetmesi gerekmektedir.

İletişim fakültesi mezunları yaygın basında iş bulamadıkları halde yerel basın kuruluşlarında çalışmaya ılımlı yaklaşmamaktadır. Yerel basın kuruluşları nitelikli elemana, nitelikli eleman da hem dolgun ücret hem de prestij kazanacağı işe ihtiyaç duymaktadır. Bu durumda finansman durumu tekrar ortaya çıkmaktadır. Yerel basın kuruluşları, nitelikli elemanların, kaliteli iş gücünün istihdamını sağlayacak donanımına sahip değildir. Nitelikli elemanlar da tabir-i caizse 3- 5 kuruşa çalışmayı tercih etmemektedirler (Güleç, 2005: 35). Bir iletişim fakültesi mezunu ortalama 24 yaşında mezun olmakta ve aldığı ücretle bir hayat kuramamaktadır. Böylece kendi sektörlerinde istedikleri ücreti alamayan iletişim fakültesi mezunları başka sektörlere yönelmek durumunda kalmaktadır. Yavalar, “Gazetecilik, artık iş bulamayan gençlerin, macera için girip çıktığı bir sektördür” demektedir (2009: 30). İletişim fakültesi mezunları sekreter, özel güvenlik görevlisi, polis, turizmci, garson, polis, satış temsilcisi, bankacı gibi farklı sektörlerde farklı görevler yapmaktadırlar (Karaduman, 2017: 286).

4. YÖNTEM

Çalışmanın evrenini iletişim fakültesi mezunları ile yerel basın oluşturmaktadır. Örneklem ise Erzurum’da günlük yayın yapan gazeteler (Pusula, Milletın Sesi, Günebakış, Yenigün) ve bu gazetelerde çalışan iletişim fakültesi mezunları olarak belirlenmiştir. Çalışmada örneklem seçilen dört gazetenin yetkilisi ve bu gazetelerde çalışan iletişim fakültesi mezunları ve ayrıca iletişim akademisyenleri ile de derinlemesine mülakat yapılmıştır. Derinlemesine mülakat, araştırılan konunun tüm boyutlarını içeren genellikle açık uçlu soruların sorulduğu, ayrıntılı cevapların alınmasına olanak sağlayan ve yüz yüze görüşülerek bilgi toplanmasını

sağlayan bir veri toplama tekniğidir (Tekin, 2006: 101). Araştırmada, çalışmanın amacına uygun şekilde soru formu hazırlanmış ve deneyimli iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Katılımcılara mülakat sırasında konuşmanın akışına göre yeni sorular da sorulmuştur. Dolayısıyla çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır. Görüşmeler, 10 Aralık- 13 Aralık 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir; katılımcıların izni ile ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Mülakat yapılan iletişim fakültesi mezunu çalışanları isimlerini açıklamak istemedikleri için çalışan isimleri simgeleştirilerek verilmiştir.

5. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular beş kategoride toplanmıştır. Kategorilerin başlıklarını sırasıyla, Erzurum Yerel Basınında İletişim Fakültesi Mezunu Sorunu; Erzurum Yerel Basınında İletişim Fakültesi Mezunlarının Çalışma Şartları; Erzurum Yerel Basınında İletişim Fakültesi Mezunlarının Çalışma Süreleri; İletişim Fakültesi Mezunlarının Erzurum Yerel Basınına Katkıları; Basında Alaylı-Mektepli Çatışması oluşturmaktadır.

5.1. Erzurum Yerel Basınında İletişim Fakültesi Mezunu Eleman Sorunu

İletişim fakültelerinin sayısı her geçen gün artsa da yerel basında çalışan iletişim fakültesi mezun sayısı istenilen düzeye ulaşmamıştır. Gerek yerel basının maddi anlamda tatmin edici ücretler verememesi, gerek iletişim eğitimi alan kişilerin kariyer olarak fazla beklenti içinde olması iletişim mezunlarının yerel gazeteyi tercih etmemesine sebep olmaktadır.

“İletişim mezunlarının Anadolu’da çalışmak istemediğini belirten Kayacan:

Türkiye’de iletişim fakülteleri, ulusal basın yönünden istihdam fazlası öğrenci mezun ederken, bu öğrenciler için Anadolu Basını önemli bir istihdam alanı gibi görülmektedir. Ancak aile fertleri veya akraba çocukları dışında, hiçbir iletişim fakültesi mezunu Anadolu Basınında çalışmak istememektedir. Gazete sahiplerinin, ailelerinin ya oğlu, kızı veya gelini olup gazetecilik okulu mezunu olanların Anadolu gazetelerinde çalışmaları mümkün olmaktadır. Bunların sayılarının da fazla olduğu söylenemez” demektedir” (1996: 304).

Erzurum merkezde günlük yayınlanan dört gazete bulunmaktadır. Dört gazetenin birinde iletişim fakültesi mezunu çalışmamaktadır. Diğer gazetelerde de Tablo 1’de gösterildiği gibi toplam eleman sayısına düşük oranda iletişim fakültesi mezunu eleman çalışmaktadır.

Gazeteler	Toplam Eleman Sayısı	İletişim Fakültesi Mezunu
Pusula	24	2
Yeniğün	8	1
Milletin Sesi	7	0
Günebakış	3	1

Tablo 1. Erzurum Yerel Basın Eleman Sayısı Ve İletişim Fakültesi Mezunu (Aralık 2019)

Yerel basın, iletişim fakültesi mezunlarına eskiye oranla daha fazla yer vermek istemesine rağmen hala istediği ölçüyü yakalayamamıştır. Yerel basının son dönemlerde iletişim fakültesi mezunlarına ilgi göstermesinin altında, elbette sadece iletişim fakültesi mezunlarının kalifiye eleman olması yatmamaktadır. Basın İlan Kurumu'nun bu konuda ki teşvikleri de yerel basının iletişim fakültesi mezunlarına sıcak bakmalarına büyük ölçüde katkı sağlamıştır. Fakat iletişim fakültesi mezunları yerel basında çalışmaya çok sıcak bakmamaktadır.

Erdem'in 2007 yılında yaptığı araştırma bu durumu desteklemektedir:

“İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir anket çalışması; iletişim fakültesi öğrencilerinin büyük bir bölümünün maddi nedenleri ve kariyer kaygıları dolayısıyla yerel basında çalışmayı istemediklerini ortaya koymuştur. Söz konusu ankete göre öğrencilerin yüzde 62'si yerel basında çalışmak istemediklerini belirtmiş, bunların yüzde 46,7'si bunun nedeni olarak maddi kaygıları, yüzde 48,3'ü kariyer kaygılarını göstermişlerdir” (2007: 235- 238).

Aynı şekilde, Birsen'in 2011 yılında yaptığı çalışmada iletişim fakültesi mezunlarının yerel basında çalışmak istemediğini kanıtlar niteliktedir. Birsen, Eskişehir yerel basını üzerine yaptığı bu çalışmada yerel gazete yöneticilerinin, nitelikli çalışanların yerel basını küçümsedikleri, doyurucu bir ücret ve çalışma koşulları sağlamadığı için yerel basını tercih etmedikleri düşüncesinde olduklarını ortaya koymuştur (2011: 128).

Erzurum yerel basını da bu konuda büyük problem yaşamaktadır. Yapılan görüşmelerde, Erzurum yerel basını yetkilileri, iletişim fakültesi mezunlarının yerel basına ilgilerinin az olmasından dert yanmaktadır. Günebakış Gazetesi Haber Müdürü Aydın, “Biz de dâhil olmak üzere Erzurum yerel basını kalifiye eleman açısından sıkıntı yaşıyor. İletişim fakültesi mezunları yerel basını pek tercih etmiyor. Başvuranlar da okul döneminde staj için başvuruyorlar ve stajları bittiğinde gidiyorlar” (Aydın ile görüşme, 11.12.2019) sözleriyle, iletişim fakültesi

mezunlarının yerel basına çalışmak için değil staj dönemini tamamlamak için geldiğine işaret etmektedir.

Pusula Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Cihat İncesu da iletişim fakültesi mezunlarının yerel basını tercih etmediklerine değinerek şunları aktarmıştır: “iletişim fakültesi mezunları yerel basında çalışmak istemiyor. Eskiden hiç talep olmuyordu. İletişim fakülteleri ile yerel basın arasında uçurum vardı. O uçurum az biraz kapandı. Ancak yine de yeterli değil” (İncesu ile görüşme, 10.12.2019).

Yeniğün Gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ise Musa Çakır ise iletişim fakültesi mezunlarının yerel basına bakışını “Yerel basının imkânları iletişim fakültesi mezunlarının ihtiyaçlarını karşılamıyor. O yüzden yerel basında çalışmayı pek tercih etmiyorlar” sözleriyle dile getirmektedir (Çakır ile görüşme, 13.12.2019).

Bünyelerinde iletişim fakültesi mezunu olmayan Milletın Sesi Gazetesi İmtiyaz Sahibi Metin Barlak da yerel basına iletişim fakültesi mezunlarının başvurmadığını ifade ederek, gelen elemanların da vasıfsız olduğunu belirtmektedir (Barlak ile görüşme, 12.12.2019).

Yapılan görüşmeler ışığında, Erzurum yerel basınının, iletişim fakültesi mezunu eleman istihdam etmek istediği ancak iletişim fakültesi mezunlarının Erzurum yerel basınına tercih etmediği gözlemlenmiştir.

5.2. Erzurum Yerel Basınında İletişim Fakültesi Mezunlarının Çalışma Şartları

İletişim fakültesi mezunları büyük beklentilerle mezun olmakta ve yerel basında çalışmaya başladıklarında beklenmedik şartlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Yerel basının olumsuz ekonomik şartları iletişim fakültesi mezunlarını da etkilemektedir. Erzurum yerel basın yöneticileri, “biz iletişim fakültesi mezunu eleman istiyoruz ancak iletişim fakültesi mezunu ücreti yetersiz bulduğu için gelmek istemiyor. Basın İlan Kurumu’ndan başka reklam alabileceğimiz kurum yok. Bugün resmi ilanlarda olmasa Erzurum yerel basını şuan ki yaptığı ödemeleri dahi yapamayacak” şeklinde konuya ortak bir yorum getirmişlerdir.

Bu konu ile ilgili İncesu’nun görüşleri şöyledir, “Burada yeni başlayan herkes gibi iletişim fakültesi mezunu da asgari ücretle başlıyor. Yerel gazetenin gücü buna yetiyor. Buraya gelen de tabii aradığını bulamıyor. Bu kadar okul okudum, böyle bir ücretle çalışmam diyor” (İncesu ile görüşme, 10. 12. 2019).

Aydın ve Çakır da İncesu’nun görüşlerini destekleyecek şekilde, iletişim fakültesi mezunlarının asgari ücretle işe başladıklarını ve bu durumdan hoşnut olmadıklarını dile getirmektedir (Aydın ile görüşme, 11.12. 2019; Çakır ile görüşme, 13.12.2019).

Diğer yandan iletişim fakültesi mezunları, yerel basında kariyer olarak da istediklerini elde edememektedirler. Erzurum yerel basınında çalışan iletişim fakültesi mezunlarının muhabir ya da sayfa sekreteri olması dikkat çekmektedir. Dolayısıyla iletişim fakültesi mezunları yerel basında, sadece ekonomik anlamda değil mesleki doyum anlamında da tatmin olamamaktadır.

Bu konuyla ilgili Erzurum yerel basınında çalışan iletişim fakültesi mezunları ile de görüşülmüştür. Görüşme yapılan iletişim fakültesi mezunu bir çalışan, “asgari ücretle çalışıyorum. Hem muhabirlik hem de sayfa sekreterliği yapıyorum. Yerel basının durumunu biliyordum o yüzden beklentim çok yüksek değildi. Yerel basında çalışmaktan hoşnutsuz değilim ancak yaygın basında iş bulursam elbette giderim” (Çalışan X ile görüşme, 11.12.2019) demektedir.

Bir başka muhabir ise bu konuyu şu şekilde yorumlamaktadır:

“4 yıl okul okudum. Hatta okurken de çalıştım. Akranlarıma göre 1-0 öndeyim. En azından asgari ücret alıyorum ve sigortam yatıyor. Arkadaşlarım ne yazık ki bu kadar şanslı değiller. Ayrıca yerel basın saha anlamında da pek bir şey katmıyor. Bir şeyler öğrenmek yerine köreldiğinizi hissediyorsunuz. Yerel basın bir sıçrama noktası zaten. İnsan biriktirmek ve kendinizi gösterebilmek için iyi bir fırsat ancak uzun ömürlü hayallerim yok yerel basınla ilgili...” (Çalışan Y ile görüşme, 10.12.2019).

Ayrıca Çalışan Y, iletişim fakültesi mezunlarının yerel basından beklediklerini bulamadıklarını dile getirmektedir. Başka bir muhabir de konuyu, “yerel basında asgari ücretle çalışıyoruz. Ancak bugün pek çok üniversite mezunu asgari ücretle çalışıyor. O yüzden işimden ve aldığım ücretten memnunum. Yaygın basında iş bulmak kolay değil. Tecrübe edinebileceğimiz bir ortam var burada. Yine de iyi imkânlar geldiğinde elbette giderim. Sonuçta yerel basın bir basamaktır” (Çalışan Z ile görüşme, 13.12.2019) şeklinde yorumlamaktadır.

Diğer bir iletişim fakültesi çalışanını ise bu konudaki görüşleri şöyledir, “6 yıldır yerel basında çalışıyorum ve asgari ücretin biraz üstünde para kazanıyorum. Ücret olarak da kariyer olarak da işimden memnunum. Çok iyi bir şart olursa ancak o zaman giderim” ifade etmektedir (Çalışan Q ile görüşme, 10.12.2019).

Özetle, iletişim fakültesi mezunları yerel basında asgari ücretle ve genellikle muhabir ya da sayfa sekreteri olarak çalışmaktadır. Bununla birlikte iletişim fakültesi mezunlarının yerel basında çalışmaktan tam anlamıyla mutlu olmadıkları gözlemlenmektedir. Yerel basında çalışmaktan memnun olduklarını söyleyen çalışanlar dahi, yerel basını bir basamak olarak düşünmekte ve ileriye yönelik bir kariyer alanı olarak görmemektedir.

5.3. Erzurum Yerel Basınında İletişim Fakültesi Mezunlarının Çalışma Süreleri

Yerel basın, çalışanlarına geçimlerini bile zor sağlayacak ücret vermekte, sosyal güvence sağlamamakta, örgütlenme ve sendika hakkı vermemektedir. Böylece yerel basın tercih edilen bir meslek konumuna ulaşamamaktadır (Şeker, 2007: 93). Her yıl iletişim fakültelerinden binlerce iletişimci mezun olmasına rağmen çoğu yerel basını tercih etmemekte; tercih edenler de yerel basında uzun süre kalmamaktadır.

Erzurum yerel basını da iletişim fakültesi mezunlarının gazetelerde uzun süre çalışmamasından dert yanmaktadır. Bu konu ile ilgili Aydın,

“Yerel basının durumu malum. Harcı borcunu karşılamıyor. Doyurucu ücret veremediğimiz için fakülte mezunları yerel basında uzun süreli kalmak istemiyor. Bünyemizde şuan bir iletişim fakültesi mezunu var. 3 yıla yakındır çalışıyor. İletişim fakültesi mezunu bir çalışan için uzun bir süre sayılır. Çünkü normalde bir ayı dolmadan gidenler oluyor” (Aydın ile görüşme, 11.12.2019) demektedir.

İncesu ise, “Biri altı yıl diğeri bir buçuk yıl olmak üzere şu an iki iletişim mezunu çalışmamız var. Bu çalışanlarımız yerel medyada uzun süre kalmayı başaramış olanlar. Yerel basına gelen iletişim fakültesi mezunu uzun süre kalmıyor. Mezun olduklarında ya da staj dönemlerinde bir hevesle geliyorlar, sonra aynı hızla gidiyorlar” (İncesu ile görüşme, 10. 12. 2019) sözleriyle iletişim fakültesi mezunlarının yerel basında uzun ömürlü kalmadıklarına dikkat çekmektedir.

Bir diğer basın yetkilisi Çakır da, “Şuan iletişim fakültesi mezunu bir çalışmamız var. Yaklaşık bir yıldır bizimle çalışıyor. Ne yazık ki uzun ömürlü çalışan olmuyor yerel basında” şeklinde ifade etmektedir (Çakır ile görüşme, 13.12.2019).

Barlak da görüşme yapılan diğer basın yetkililerinin görüşlerine paralel olarak iletişim fakültesi mezunlarının yerel basında uzun süre çalışmadıklarına değinerek şunları aktarmıştır, “Bünyemizde şuan iletişim fakültesi mezunu çalışan yok. Ne yazık ki iletişim fakültesi mezunları yerel basını çok tercih etmiyor. Gelenler de uzun ömürlü olmuyor. İletişim fakültesi mezunları yerel basından çok çabuk vazgeçiyor” (Barlak ile görüşme, 12.12.2019).

Yapılan görüşmelerden de anlaşılacağı üzere, iletişim fakültesi mezunları genel olarak yerel basında uzun süre çalışmayı tercih etmemektedir. Erzurum yerel basınında en fazla altı yılını dolduran iletişim fakültesi mezunu olduğu gözlemlenmektedir.

5.4. İletişim Fakültesi Mezunlarının Erzurum Yerel Basınına Katkıları

İletişim fakültesinde 4 yıl boyunca eğitim alan iletişim fakültesi mezunu hem teorik hem de pratik anlamda kendini yetiştirmektedir. Yerel basının kalifiye eleman sorununu çözmek ve yerel basının prestijini artırmak adına iletişim fakültesi mezun istihdamı önemli yer tutmaktadır.

İletişim Fakültesi mezunlarının Erzurum yerel basınına katkıları nelerdir sorusuna Pusula Gazetesi Yazı İşleri Müdür Cihat İncesu şöyle cevap vermektedir: “Bir iletişim fakültesi mezunu dışarıdaki elemandan çok daha farklı oluyor. İletişim fakültesi mezunu olmayan elemana hep biz bir şeyler öğretiyoruz. İletişim fakültesi mezunları öyle değil. Yeri geliyor bizim eksikliğimizi tamamlıyorlar. Ancak bu dediklerimiz gerçekten bu işe hevesli olan kişilerde oluyor” (İncesu ile görüşme, 10.12.2019).

Bir başka yerel basın yetkilisi Çakır’ın söyledikleri de İncesu’nun söylediklerini destekler niteliktedir, “Her şeyden önce iletişim fakültesi mezunu bu işin eğitimini almış kişiler. Elbette çok iyi mezun iletişimciler var. Kaliteli olan iletişim fakültesi mezunları daha iyi haber yazıyor. Olaylara bakış açıları daha iyi oluyor. Ama bize başvurular genelde vasıfsız oluyor ” (Çakır ile görüşme, 13.12.2019).

Diğer bir yerel basın yetkilisi Aydın ise konuyu, “Her işte olduğu gibi gazetecilik de uzmanlaşma gerektiren bir iştir. Gazetecilik eğitimi almış kişiler elbette daha kaliteli haberler yazıyor. Bu kalite sektörde biraz çalıştıktan sonra ortaya çıkıyor. Yeni mezunlar yetersiz oluyor”(Aydın ile görüşme, 11.12.2019) şeklinde yorumlanmaktadır.

Görüşmelerden anlaşılacağı üzere; yerel basın yetkilileri, iletişim fakültesi mezunu elemanların haber kalitesini yükseltme açısından Erzurum yerel basınına katkı sağladığını, ancak sektöre katkı sağlayan iletişim fakültesi mezunu elemanların çok az olduğunu belirtmişlerdir. Yerel basın yetkilileri, kendilerine başvuran iletişim fakültesi mezunlarının çoğunlukla teknik açıdan başarısız olduğunu ve iletişim fakültelerinde verilen eğitimin yeterli olmadığını dile getirmişlerdir. Tüm bunlar dikkate alındığında alaylı-mektepli çatışmasına değinmekte fayda görülmektedir.

5.5. Basında Alaylı-Mektepli Çatışması

Medya sektörünün bugün iletişim eğitimini denetlemek istediği, ancak iletişim fakültelerinin üniversite yapı içinde kurulmuş olmalarından dolayı bu kontrole karşı direnç gösterdikleri bilinmektedir. Medya çalışanları arasındaki alaylı/mektepli tartışması, her ne kadar mektepliler yönünde dönüşüm yapsa da medya sektörü, üniversite düzeyinde verilen iletişim eğitimini tartışmakta, çoğunlukla da olumsuz eleştiriler yapmaktadırlar (Uzun, 2007: 118).

Erzurum yerel basınında yaptığımız görüşmede Erzurum yerel basını yetkilileri iletişim fakültesi mezunlarının pratik anlamda yetersiz olduklarını dile

getirmektedir. Bu konuda Çakır, “iletişim fakültesi mezunlarından istediğimizi alamıyoruz. Çoğu haber yazmayı dahi bilmiyor. Burada aldığı eğitimden sonra tam anlamıyla haber yazmaya başlıyor” (Çakır ile görüşme, 13.12.2019) şeklinde konuyu değerlendirmektedir.

Aydın da, “iletişim fakültesi mezunları ezber kültürüne alışıklar ve dolayısıyla teknik anlamda başarısızlar. Oysa gazetecilik pratik gerektiren bir meslek. Mezun olmaya yakın öğrenciler geliyor buraya, hala haber yazmayı bilmiyorlar (Aydın ile görüşme, 11.12.2019) demektedir.

İncesu da iletişim fakültesinde verilen derslerin pratik anlamda yetersiz olduğunu söyleyerek, iletişim fakültesi öğrencilerinin okul ile sektörü bir arada götürmesi gerektiğine değinmektedir (İncesu ile görüşme, 10.12.2019).

Barlak ise diğerlerinin söylediklerine paralel olarak “Bizim şuan iletişim fakültesi mezunu çalışmamız yok ama daha önce staj yapmaya gelenlerden biliyorum. Ne yazık ki iletişim fakültesi mezunları pratik bilmiyor” (Barlak ile görüşme, 12.12.2019).

Medya mensupları ile akademi arasında alaylı-mektepli tartışması hala devam ederken bu konuda akademisyenler ise, iletişim fakültelerinde verilen derslerin haber yazmanın çok ötesinde oluşunu, iletişim fakültelerinde verilen derslerin hem pratik hem de teorik anlamda yeterli olduğunu dile getirmişlerdir. Bu konuda görüşme yaptığımız Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi, Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Temiztürk görüşlerini şöyle aktarmıştır:

“İletişim fakültelerinde verilen eğitim sektör için yeterli olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Hem mesleki dersler hem de uygulama birimlerimiz öğrenciler için yeterlidir. Burada yapılan en büyük yanlışlık öğrencilerin hepsini aynı kefeye koyup değerlendirmektir. Öğrencilerin bir kısmı çok istekli, çok becerikli ve çok başarılı olabiliyorlar. Bir kısmı istekli ancak beceriksiz ve çekingen olabiliyor. Bu kişiler mezun olduklarında elbette sektörde başarılı olamıyorlar. Dolayısıyla bu öğrencilerde başarı elde etmemiz çok mümkün olmuyor. Mezun olan öğrenciler gazeteye çalışmaya başladıklarında onların başarısız görülmesinin haksız nedenleri var. Öğrenci çok başarılı dahi olsa oraya alışmak için bir adaptasyon süreci gerekiyor. Sektördeki arkadaşlar bunu görmezden geliyor. O gazetenin sahiplik yapısı nasıl, başlık-içerik oluşturma nasıl bunları öğrenmesi için elbette biraz zaman geçmesi gerekir. Bunları bilmiyor olmak işini bilmiyor anlamına gelmez. Bunlar bir eksiklik değildir” (Temiztürk ile görüşme, 17.12.2019).

Bir diğer öğretim üyesi Prof. Dr. Hüseyin Köse ise;

“Ait olmayan sahiplenemez düsturundan hareketle söylersek, genç gazeteci adayı mesleğin sınırlarına hükmedecek donanımı optimum seviyede edinmek zorundadır, bu hevesli, alaylı ve çok tecrübeli gazeteciler karşısında da. Pratik yaşamdaki gelişmeler de bize göstermektedir ki, gazetecilik gerçekten de bir kendini adama ve tecessüs mesleği; daha ilk ortaya çıktığı andan beri böyle; anlama, araştırma merakının tetiklediği bir uğraşı alanı. Şu halde, gazetecilikte teknik ve mesleki beceri kadar mesleğe kişisel yatkınlık da önemli. Hatta bu yeni türedi gazeteci kesiminin bizleri mesleğin dinamiklerini yeniden sorgulamaya götürecek kertede etkileri olduğu bile söylenebilir. Deyim yerindeyse, dijital teknolojileri yetkin biçimde kullanan sıradan vatandaşlar, neredeyse klasik gazetecilik eğitimini geçersiz kıldılar. Günümüzün genç gazeteci adayı kendisine verilen klasik teorik ve pratik eğitimle yetinemez artık” (Köse ile görüşme, 18. 12. 2019).

Dolayısıyla bugünün egemen gazetecilik normu, hiç tartışmasız çoklu hüner gerektiren bir mesleği öngörmektedir Köse’ye göre. Gazeteci adayı sadece haber toplama, haber yazma ve yazdığı haberi yayımlatma kaygısıyla yetinemez artık; aynı zamanda kendi haberinin hem editörü, hem fotoğrafçısı, hem sayfa yapıcısı, hem kameramanı, hem tasarımcısı, hem de teknik uzmanı olmak zorunda... Ancak bu şekilde, alaylılar karşısında bir şansları olabilir. Gazetecilik mesleği, her şeyden önce tercihleri bilgilendiren bir meslektir; kararsızlara yol gösterir, yurttaşlara olup bitenler hakkında bilgi ve fikir sahibi olma olanağı sunar. Bu önemli işlevlerini yerine getirebilmesinin temel koşulu ise bizzat bilgili ve sorumlu gazetecilerin varlığına bağlıdır. Akademik eğitimden geçmiş gazeteci adayları için bu durum daha da zaruret ve ehemmiyet arz etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yerel basınının toplum için önemi düşünüldüğünde profesyonel kadrolarla çalışması ve nitelikli bir çalışma ortaya koyması beklenmektedir. Diğer yandan, iletişim fakültesi mezunlarının ulusal basında istihdam olanakları azalmakta ve yeni istihdam olanaklarının bulunması gerekmektedir. Özetle bir yanda yerel basın profesyonel eleman ihtiyacı çekerken, öte taraftan iletişim fakültesi mezunları istihdam edilmeyi beklemektedir. Bu noktada yerel basının kalifiyeli eleman sorununun, iletişim fakültelerinin ise istihdam sorununun en iyi çözümü her iki tarafın da birbirleriyle dayanışma içinde olmasından geçmektedir. Erzurum yerel basınında yaptığımız görüşmede yerel basının nitelikli elemana ihtiyaç duyduğu

ancak iletişim fakültesi mezunlarının yerel basını tercih etmediği görülmüştür. Yerel basın yetkilileri, çok az sayıda iletişim fakültesi mezununun yerel basına başvurduğunu, başvuranların da genellikle vasıfsız olduğunu ve yerel basında uzun süre kalmadığını ifade etmişlerdir.

Mezun sayılarının artmasıyla birlikte yerel basında kalifiyeli eleman sıkıntısının çözüleceği düşünülse de sorunun bununla bile çözülmeyeceği görülmektedir. Burada atılması gereken ilk adım iletişim fakültesi ile yerel basını birbirine yaklaştırmak olacaktır. En önemlisi her fırsatta dile getirilen alaylı-mektepli çatışmasından biraz uzaklaşmak gerekmektedir. Alaylıların iletişim fakültesi mezunlarının teorik bilgilerinden, yeni mesleki formasyon ve birikimlerinden beslenmesi; iletişim fakültesi mezunlarının ise, alaylıların tecrübelerinden yararlanması gerekmektedir. Kimin daha iyi olduğu tartışmaları bir yana bırakılarak, el birliği içinde güçlü bir yerel basın oluşturulmasına çalışılmalı ve iletişim fakültesi mezunlarının istihdam sorunu çözülmelidir.

Burada çözüm için yapılması gereken en önemli adımlardan biri istihdam bağlamında olacaktır. Yerel basın eleman istihdamında önceliğini iletişim fakültesi mezunlardan yana kullanmalıdır. Bunu yaparken de iletişim fakültesi mezunları için özendirici imkânlar geliştirilmelidir. Hem ücret hem de kariyer anlamında teşvikler artmalıdır. İletişim fakültesine başlayan öğrenci birinci sınıftan itibaren yerel basına yönlendirilmelidir. Mezun olduktan sonra tamamen yabancı bir ortama giren öğrenci bulunduğu ortama adapte olamamakta ve çalışmaktan vazgeçmektedir. Ancak en başından beri yerel basınla iç içe olursa hem gönüllü hem de zorunlu stajını buralarda yaparsa mezun olduktan sonra adapte olmakta sıkıntı çekmeyecektir. Öte yandan iletişim fakültesi ile yerel basını kaynaştırma adına birlikte ortak projeler (Konferanslar, paneller, mesleki seminerler, workshop uygulamaları vb.) yapılarak kaynaşma sağlanmalıdır.

Yerel gazetelerin resmi ilan alabilmek için yerine getirmesi gerektiği vasıflardan biri asgari kadrodur. Basın İlan Kurumu'nun gazetelerin asgari kadrolarında gazete sahiplerinin birinci derecede yakınlarının çalıştırılmasını yasaklayarak, iletişim fakültesi mezunlarının istihdam edilmesini teşvik etmesi (www.memurlar.net, 22.03.2020). gibi gelişmeler yerel basının iletişim fakültesi mezunlarına ilgi göstermesini olumlu yönde etkilemiştir. Ancak buna rağmen Erzurum yerel basınında yeterli düzeyde iletişim fakültesi mezunu eleman çalışmamaktadır. Basın İlan Kurumu yerel basının finansal durumu göz önünde bulundurularak iletişim fakültesi mezunlarını teşvik edecek yeni düzenlemeler getirmelidir.

Bugün eğitimini tamamlayıp sektöre açılmaya hazırlanan genç gazeteci adaylarını profesyonel iş yaşamı konusunda, yakın gelecekte her biri devasa birer soruna dönüşme riski taşıyan bazı zorunluluklar beklemektedir. İlki, genç gazeteci adayının mesleki becerilerini sürekli olarak güncellemek zorunda oluşudur. Kendini güncelleme derken, gazeteci adayının kendisini başlıca iki alanda; teknik

ve kültürel alanlarda yetiştirmesi zorunluluğunu anlıyoruz. Başka bir deyişle, hem teknoloji hem de bilgi ekolojisi bakımından yenilemek zorunda oluşunu... Bu anlamda, gazeteci adayının mesleki becerilerinin süratle yenilenerek işlem kapasitesi gitgide artan yeni dijital teknolojiler karşısında yenik düşmemesi gerekmektedir. İkinci olarak da, toplumsal dünyada olup bitenleri doğru ve sağlıklı biçimde analiz edebilecek en uygun araştırma araçlarını (siyaset, ekonomi, yabancı dil, uluslararası ilişkiler, vs.) edinmesi şarttır. Günümüzde gazeteci adaylarını bekleyen bir diğer sorun da, bizi gazetecilik formasyonu almamış kişilerin bu mesleği giderek daha fazla icra etmeye başlamalarıdır. Eskinin bildik “alaylı”ları değildir sözü edilenler; daha ziyade, kendi gazetecilik heveslerini sahip oldukları teknolojik donanımla pekiştirmek isteyenlerdir. Yani yurttaş gazeteciliği yapmaya aday olanlar. Özetlersek, günümüzde gazeteci adaylarının tüm bu aciliyet gerektiren meselelere karşı hazırlıklı olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AKSOY, Songül (2010). *Türkiye’de Yerel Basının Sorunları: Kayseri Örneği Üzerine Teorik ve Uygulamalı Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı.
- ALTUN, Abdülrezzak (2005), “Yerel Medya Çalışanlarının Eğitim İhtiyacı ve Yerel Medya Enstitüsü, *İletişim Araştırmaları*, Sayı: 3. 75- 104.
- BİRSEN, Haluk (2011). “Yerel Basın Yöneticilerinin Bakış Açılıyla Eskişehir Yerel Basın”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. Sayı: 1. 15- 142.
- BÜYÜKBAYKAL, Güven ve BÜYÜKBAYKAL, Ayşe Ceyda (2018). “Türkiye’deki İletişim Fakültelerinde Eğitim ve Yaşanılan İstihdam Sorunları”, *Electronic Turkish Studies*. Sayı: 18. 321- 334.
- BYEGM (1997). *I. Anadolu Basın Yayın Kurultayı* (25-26 Kasım 1996). Ankara: Ümit Yayıncılık&Matbaacılık.
- ERDEM KAYA, Burcu (2007). “Birbirinin Çözümü Olan İki Sorun: Yerel Basında Profesyonel Kadro Eksikliği ve İletişim Fakültesi Mezunlarının İstihdam Sorunu”, *Türkiye’de Yerel Basın* içinde. (Ed. Suat Gezgin).İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları. 211-241
- GEZGİN, Suat (2007). “Türkiye’de Yerel Basın”, *Türkiye’de Yerel Basın* içinde. (Ed. Suat Gezgin).İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları. 177- 196.
- GİRGİN, Atilla (2001). *Türk Basın Tarihi’nde Yerel Gazetecilik*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- GİRGİN, Atilla (2009). “ Türkiye’de Yerel Basın ve Resmi İlan”, *Türkiye’de Yerel Basın* içinde. (Ed. Suat Gezgin).İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları. 243- 260.

- GÜLEÇ, Serhat (2005). Türkiye’de Yerel Yazılı Basın ve Mersin Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı.
- IŞIK, Mehmet ve EŞİTTİ, Şakir (2014). “Ocak 2012 Gazete Birleştirmelerinin Erzurum Basınının Gelişim Süreci İçerisindeki Yeri ve Önemi”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 47. 51- 74.
- KARADUMAN, Murad (2017). “Yerel Medya Çalışanlarının Eğitim Düzeyleri ve Mesleki Yeterlilikleri: Antalya Örneği”, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, s.284- 301.
- KARATABANOĞLU, Seda (2018). İletişim fakültesi: Hayaller medya hayatlar zorda <https://journo.com.tr/iletisim-fakultesi-hayaller-hayatlar>_Erişim: 22. 03. 2020.
- KAYACAN, İsa (1996). *Basınımızın Anadolu Cephesi*. Ankara: Ece Yayınları.
- KORKMAZ, Ali (2012). “Gazetecilik Eğitimi Alan Öğrencilerin Gazetecilik Eğitimi ve Gazetecilik Mesleğine Bakışı”, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 16. 9- 27.
- KURŞUN, Ahmet Kadri (2007) “Yerel Basının Yerel Siyasi Katılıma Etkisi”, *Türkiye’de Yerel Basın* içinde. (Ed. Suat Gezgin).İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları. 375- 383.
- KURTBAŞ, İhsan, DOĞAN, Adem ve GÖKER, Göksel (2009). “Yerel Medya Sorunsalları ve Sektör Çalışanlarının Sorunlara Bakışları “Elazığ İli Örneği”. *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 24. 20- 41.
- NALCIOĞLU- ULUSOY, Belkıs (2007). “Türkiye’de Yerel Medya Çalışanları, Yerel Medyanın Çalışanları ve Çözüm Önerileri”, *Türkiye’de Yerel Basın* içinde. (Ed. Suat Gezgin).İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları. 197- 210.
- ÖSYM (2019). 2019-ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu
- PERİN, Cevdet (1974). *Tarih Boyunca Düşünce ve Basın Özgürlüğü*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- ŞEKER, Muzaffer (2007). *Tekniği, İçeriği, Çalışan Profili, Haber Kaynakları, Ekonomik Politikası, Gücü ve Sorunlarıyla Yerel Gazeteler*. Konya: Tablet Kitabevi.
- TEKİN, Hasan Hüseyin (2006). “Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme”, *Sosyoloji Dergisi*. Sayı: 13. 101- 116.
- TOPUZ, Hıfzı (2003). *II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- TUHİD. <http://www.tuhid.org/yerli-iletisim-fakulteleri.html>. (Erişim Tarihi: 05. 12. 2019).
- UZUN, Ruhdan (2007). “İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiye’de İletişim Eğitimi ve Öğrenci Yerleştirme”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. Sayı: 25. 117- 134.

- ÜNAL, Şinasi (1996). “Yerel Basın ve Sorunları”, *Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı*. Sayı: 2. 1068- 1070.
- VURAL, Ali Murat (1999). *Yerel Basın ve Kamuoyu*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.
- YAVALAR, Deniz Elif (2009). *Yerel Medya Bağlamında Kocaeli Medyası ve Sorunları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı.
- YILDIRIM, Besim (2012). “Dünyada ve Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi: Kısa Bir Kurumsallaşma Tarihi”, *Haberin Doğası Gazetecilikte İdealler ve Sorunlar* İçinde (Ed. Ömer Özer). Konya: Literatürk Yayınları. 413- 464
- YILMAZ, Yalçın (2015). *Türkiye’de Gazetecilik Mesleği*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- TOKGÖZ, Oya (2003). “Türkiye’de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirmesi”, *Kültür ve İletişim Dergisi*. Sayı: 6. 9- 32.
- www.memurlar.net/haber/474065/iletisim-fakultesi-mezunlarına-pozitif-ayrimcilik.html, Erişim: 22. 03. 2020

Görüşmeler

- Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Temiztürk ile yapılan görüşme, 17.12 2019, Erzurum.
- Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Köse ile yapılan görüşme, 18.12. 2019, Erzurum.
- Günebakış Gazetesi Haber Müdürü Sinan Aydın ile yapılan görüşme, 11. 12. 2019, Erzurum.
- Milletin Sesi Gazetesi Metin Barlak ile yapılan görüşme, 12.12.2019, Erzurum.
- Pusula Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Cihat İncesu ile yapılan görüşme, 10. 12. 2019, Erzurum.
- Yenigün Gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Musa Çakır ile yapılan görüşme, 13.12.2019, Erzurum.

